

Rimski senat odklonil ratifikacijo rapalske pogodbe. Konec puča na Cehoslovaškem. — Odklonjeno sprejetje novih držav v zvezo narodov.

Zedinjenje.

Maribor, 17. decembra.

Jugoslavija brez Bolgarov ni popolna! To je dejstvo, katerega ne more ovreči niti največji nasprotnik bolgarskega naroda. Jugoslovenska plemena vseh različnih posebnosti so en sam narod, iz katerega je komaj politična zgodovina napravila četvero, po sebi doslej popolnoma ločenih delov. In dasiravno so tudi kulturni uplivi na posamezna plemena bili različni, jezik, ta glavna in najvažnejša činjenica v življenju narodov, je ostal skoro isti. Razlika med slovenščino in srbohrvaščino je tako majhna, da se človek res čudi, kako je bilo mogoče, da sta tu nastali dve književnosti. Da so igrale tu naravne sile prvo ulogo, bi tega danes ne bilo, toda mesto teh so igrali glavno ulogo te — posamezni suhoparni učenjaki in na njihovi vesti leži danes, da se je to zgodilo. Ako bi bil v času ilirizma zmagal Stanko Vraz in ne Prešeren, odnosno Kopitar, bi danes slovenščine brezdvomno ne bilo.

Toda mnogo bolj žalosten pojav nego ta, je bila delitev srbske književnosti od hrvatske, oziroma hrvatske od srbske. Tu ni bilo in niti danes ni v jeziku razlike. In vendar so se Srbi in Hrvati smatrali še do nedavna tako doma sami med seboj, kakor tudi v tujini za dva naroda in se, žalibog, smatrajo do gotove meje in v gotovih krogih tudi še danes. Tega pa niso zagrešili niti učenjaki, ampak neka druga čisto brezpomembna stvar, ki ne bi smela niti najmanj kdaj odločevati — to je vera. Vera in samo vera je bila

ono silno zlo, ki je razdelila en narod v dva. Oni, ki so se priznavali k pravoslavni cerkvi, oni so bili Srbi, oni, ki so se pa priznavali k katoliški, oni so bili Hrvati. Poleg vere, oziroma ravno radi vere pa so Srbi sprejeli za svojo pisavo cirilico, dočim so Hrvati sprejeli latinico, kakor Slovenci.

Kljub vsemu temu in kljub odločnemu odporu večine odločujočih faktorjev, pa so se istotako pri Slovencih, kakor pri Hrvatih in Srbih, našli v vseh dobah ljudje, ki so videli bolje in ti so bili za zedinjenje. Ideja jugoslovenskega edinstva se ni rodila komaj pred svetovno vojno, ali kakor nekateri mislijo celo komaj s Krekom in majsko deklaracijo, ta ideja je obstojala že zdavnaj poprej. Zanimivo pa je pri tem eno, da se je ta ideja porajala najčesteje ravno pri Hrvatih, za njimi pa pri Slovencih in komaj najnaposled pri Srbih, dočim je bila pri Bolgarih, kot četrtemu jugoslovenskemu plemenu skoro docela tuja. Vsaj z jasnimi in določnimi ciljem se pri njih ni pojavila nikoli.

Pred svetovno vojno, posebno za časa balkanske vojne in neposredno po njej, je ta ideja postala nenavadno močna. Svojo udeležitev pa je iskala vsled tedanjih razmer samo v kulturi. Takrat se je delalo pač za kulturno zedinjenje Jugoslovenov, na politično pa se v splošnem ni mislilo. Oni, ki so mislili tudi na politično zedinjenje, so bili redki in smatralo se jih je za fantaste. Toda tudi takrat je bila cela kombinacija zasnovana brez Bolgarov. Kombinacija tudi z Bolgari se je pojavila samo neposredno ob početku in ob prvem poteku balkanske vojne, dočim

je ob izbruhu druge, to je srbsko-bolgarske vojne, popolnoma izginila z obzorja. Zakaj je oni, ki so bili le za kulturno zedinjenje, niso intenzivneje negovali, bi se skoro ne dalo razložiti, zakaj je niso negovali oni redki fantasti, ki so bili tudi za politično zedinjenje, je pa docela jasno. Vzrok za to je ležal v politiki sami. Oni so uravnavali vse svoje načrte le po političnem zedinjenju, katero pa je bilo možno udeležiti le preko razbitja Avstroogrške. Za to razbitje pa so prihajali v poštev edinole Srbi, dočim so Bolgari, kot politični nasprotniki Srbov in prijatelji Avstroogrške bili — izključeni. Ta vzrok je igral tudi pozneje še veliko ulogo.

Do kulturnega zedinjenja, katero je izgledalo tako lahko — ni prišlo, pač pa je prišlo do — političnega. Politično smo dane en narod, nismo pa še kulturno. Kulturno zedinjenje je še vedno nerešena naloga. Upati pa je, da jo bo rešil tok časa sam in da bo to zedinjenje prišlo samo od sebe. To pa bo prišlo tempreje, čimbolj tesno bomo združeni politično. Federalistična ureditev naše države, kjer bi bili Slovenci po avtonomiji odrezani od Hrvatov in ti od Srbov, bi to združitev če že ne popolnoma izključila, pa vsaj za dlje časa onemogočila. Za to je vsak pameten in odkrit Jugosloven proti federalistični in plemensko avtonomni Jugoslaviji.

Zadnje čase pa so tudi Bolgari uvideli, da je njihova bodočnost le v združitvi z nami. Pri tem zasledujejo pa žal tudi samo politične interese, dočim so jim kulturni popolnoma tuji. Vsled tega stavijo kot predpogoj za združitev z nami zahtevo, da bodi naša država —

federalistična republika, na kar pa mi, ki hočemo pred vsem tudi kulturno zedinjenje, ne moremo pristati. Sedaj je odpotoval bolgarski ministrski predsednik Stambuliski v Prago, da pridobi Masaryka za posredovalca med nami in njimi. Ta akcija bo, to lahko že danes povemo, za enkrat brezdvomno propadla, ne bo pa propadla ideja, ki se bo prijavljala vedno znova. Tako upamo, da bomo morda že dočakali dan, ko bo ta ideja tudi res že dozorela in Bolgari se bodo preprijeli z nami prostovoljno ne le v politično ampak tudi v kulturno enoto. In komaj tedaj bo Jugoslavija popolna.

Notranja in zunanja politika.

* Levičarji so izginili med komuniste. Kar je bilo v resnici že izvršeno, so jo v nedeljo zadržali tudi oficijelno. V gostilni pri „Rdečem ježu“ v Vetrinjski ulici je ta dan zborovala okrožna konferenca komunistov, blizu 50 po številu. Na konferenci so bili zastopani delegati iz Celja, Ljubljane, Trsta, Zagreba in Beograda. Trst je zastopal Drago Gustinčič, Ljubljano Bartulovič, Mariborčane bivši jugoslovenski častnik in „Sokol“ Gmeiner, Nachtigal in pedagog profesor Favaj. Desničarji so bili od konference izključeni. Konferenca je sprejela predlog, da se soc. demokratična levica popolnoma pridruži komunistom. Uradni jezik za komuniste je nemški, vsaj v Mariboru. Upamo, da soc. demokratom ne bo nič žal, če se se tudi oficijelno rešili plevla.

Josip Komlanc:

Natakarjeva povest.

Bilo je pred dvema mesecema, v začetku oktobra. Kavarnski gostje, ki so posedali poleti po cele popoldneve in včasih tudi čez polnoč zunaj na verandi, so se že vsi preselili v topleje notranje prostore, in tako se je zgodilo, da sem sedel tisti večer čisto sam zunaj na verandi, če smem tako aristokratsko sploh imenovati ozek prostor pred kavarno, kjer se je gnetlo med porušenimi oleandri par nerodnih, ob robu že precej zarjavelih in obrabjenih miz. Tako sem sedel sam in gledal v kandelaber, ki je mežikal na vogalu, kakor da se posmehuje samotnemu gostu. Od juga je pihljajal še precej topel veter, a vendar nebo ni bilo oblačno, čiste in svetle so se smehljale zvezde iz višav, mesec pa je trubaduril še za obzorjem, dasi se je rumenkast sij že dvigal višje in višje, celo robovi tistih, ki so mi branili in zastirali pogled v daljo, so se svetili, kakor potrošeni s svetlim prahom. Citati se mi ni hotelo, še tiste poltne in omedlene slike ilustriranih listov me niso zanimale, kakor da prebavljam bogve kako moralnega mačka, dasi sem sedel v resnici tam brez vsake važnejše misli, pač kakor človek, ki ne ve, kako bi preživel par dolgočasnih trenutkov. Zato sem pričel naposled skozi nezagrnjeno okno opazovati kavarniške

goste, ki se jim bogme ni godilo dosti boljše nego meni. Dva plešasta gospoda sta kramljala v kotu in postrani škrlila na bledikasto blagajničarko, ki je sedela za pultom kakor živa nezadovoljnost. Pri drugi mizi je sedelo par dijakov, z zaspanimi, izpitimi obrabi, voda na mizi in temne kalute pod njihovimi krmežljavimi očmi so pričale, da se jim je godilo prejšnjo noč najbrže boljše. Ob biljardu pa se je leno pretegal plačilni natakar, brisal svoje debele prste ob servijeto, ki mu je visela ob strani in zdaj pa zdaj zazdehal tako odkritosrečno, da sem lahko videl celo vrsto njegovih črvivih zob. Še luči pod širokim stropom so gorele nekako medlo ali pa se je zdelo tako vsaj meni, ki so mi bile misli leno in težke kakor iz svinca.

„Dober večer, oprostite!“

Kakor da je zrastle iz tal, se je prikazal izza oleandra, ki je stal tik ob moji mizi — nenadoma, da sem se ga skoro prestrašil.

„Prosimo vas ponižno —“ in pomolil je pred me boječ svoj klobuk, pri tem pa je gledal v tla, kakor da se sramuje svoje boječe in ponižne prošnje. Njegov obraz je bil poraščen, suh in koščen, toda poteze v njem so bile pravilne in nekaj morda celo lepe. Imel ni dosti čez petdeset let ali pa več, kakor sem ga sodil po njegovem obrazu, dasi so mu že svetili beli vlakni.

„Od kod pa prihajate?“ sem ga povprašal, kakor povprašam navadno vsakega popotnika ali berača, sam ne vem zakaj, a vendar me ti ljudje zanimajo. Niso navadno tako napačni, kakor so obsojeni, mnogo sem jih srečal in spoznal, ki jim je bila sreča vse življenje sovražna in nemila tako, da bi bil naravnost čudež, ko bi se bili ognili beraški palci. Seveda so med njimi tudi lahkomišelniki, ki so si sami krivi svoje bede in nesreče, lenuhi, ki jim mrzi vsakršno delo, a da bi zaradi par izjem zaničeval in obsojal vso to žalostno družbo, se mi zdi, kakor če bi vrtnar zaradi par nebogljenih in velih rož poteptal ves vrt.

„Torej odkod prihajate?“ Pomolil mi je poselsko knjigo, ki je bila že precej zamazana in oguljena. Odprl sem na prvi strani, prebral njegovo ime in mu jo vrnil, ne da bi listal dalje, kajti tistikrat so se uprle njegove oči naravnost vame in njegovim ponižnim in odkritosrečnim pogledom sem verjel več, ko desetim papirnatim izpričevalom.

„Jakob Ogrin ste torej, natakar.“ Mož mi je prikimal, spravil v žep svojo poselsko knjigo in stal pred menoj ves plah kakor obsojenec, ki čaka težke obsodbe.

„Pokrijte se, Jakob Ogrin, saj ne stojite pred Bogom,“ sem ga opomnil in mož je res počasi potisnil na glavo svoj ozkokrajni klobuček.

„Pa kam ste namenjeni?“

Jakob Ogrin je skomignil z rameni in žalostno pogledal v tla.

„In tudi nocoj se nimate prenočišča?“

„Ne,“ — mi je priznal.

Naenkrat se mi je zahotelo, da bi se razgovarjal s tem boječim človekom tako dolgo, da bi ga vsaj nekoliko prepričal, da bi moral meti siromak, brez vinarja na svetu isto pravico, kakor bogataš z zlatimi žepi; zato sem mu primaknil stol in mu namignil, naj sede. Mož mi izprva ni veroval in je videl v meni bogve koga, ki ga samo izkuša in hoče nemara spraviti celo v zapor ali karkoli že, naposled je vendar prišel zelo boječ in se plašno oziral okrog, kakor da se boj bogve koga...

Ko je prišel natakar in mu prinesel belo kavo in kruha, kar je Jakob Ogrin hlastno povžil, se je hotel prav tako naglo tudi posloviti in se že pričel zahvaljevati, toda jaz sem ga pridržal.

„No, no, saj se vendar nikamor ne mudi,“ sem ga povabil, naj še ostane — „ker pa prenočišča itak se nimate, je najbolje, da se oglasite v gostilni pri „Crnem konju“ in povejte, da sem vas poslal jaz. On je moj stric in ima prenočišča za tujce, računam vam ne bo niti vinarja!“

(Dalje sledi.)

Gospodarstvo, trgovina.

Premogovnik v Črnomelju se je pred daljšim časom opustil. Ker se pa nahaja v niem lignit s 4100 kalorijami, bo prevzelo to eksploatacijo neko železniško društvo.

Dovoljen uvoz raznega blaga. Finančni ministrski komite je odobril uvoz šivanega blaga in bombaževe pletene tkanine.

Hrvatski obrtni dan. Na podlagi zahtevke središnega odbora se je vršil dne 12. tm. v Zagrebu hrvatski obrtni dan. Ob tej priliki so vse zvezne organizacije razpravljale o aktualnih vprašanjih in o preuredbi obrtnega zakona.

Finančni minister je izdelal predlog, da se pri carinarnicah izenači kurz zlata s kurzem srebra pri plačilu davka na obrt.

Bolgarsko — česki trgovinski dogovor. Jutri pride v Prago bolgarski ministrski predsednik Stambulski, ki bo ostal tam dalj časa v svrhu proučevanja industrije in gospodarstva na Češkem. Kakor se sodi, bodo pričela kmalu trgovinska pogajanja.

Osnova tehničnega parlamenta v Italiji. Minister dela Labriola je predlagal, da se poleg političnega parlamenta organizira tudi tehnični parlament s 150 zastopniki, ki bi zastopali vse tvornice, delavstvo in obrtništvo.

Japonski interesi v Evropi. Začetkom meseca je došla v Boryst w posebna japonska komisija preko Varšave, da pregleda petrolejski teren. Kakor kaže, se bo japonski kapital uporabil pri evropskih podjetjih.

Ruska industrija. Sovjetska Rusija potrebuje za ureditev svojih podjetij nad 100.000 kvalificiranih delavcev. Anglija se je ponudila, da bi zamogla v teku 8 let dobaviti Rusiji 8 kompletnih električnih central, od katerih bi vsaka lahko proizvajala

400.000 kilovov, tako da se tekom 10 let vse železnice popolnoma elektrificirajo. Z lepimi obljubami je bilo privabljenih v Rusijo mnogo nemških delavcev, ki so vsled kaosa ruskih razmer razbežali na vse vetrove.

Za novo poljsko tvornico čokolade. Pred kratkim se je vršila mednarodna ministrska seja, na kateri se je sklenilo v svrhu dvignjenja poljske industrije čokolade nabaviti 300 vagonov sladkorja. Ta čokolada se bo porabila izključno le za domačo porabo in bo prepovedan vsak izvoz. Pri tej priliki se je tudi sklenilo, dati gotovo količino sladkorja za izdelavo marmelade v vojaške svrhe, ker jo potrebuje vojni ministerstvo v pokrilje svojih potreb 204 vagonov mesečno.

Razno in humor.

Najstarejši portret. V pensylvanškem vseučilišču se nahaja portret, katerega se smatra kot najstarejšega na svetu. Portret se je izkopal iz ruševin starega Babilona v obliki pošnega pečata, ki je bil v rabi krog 2300 let pred Kr. Za arheologe je ta izkopnina zelo velike važnosti. Portret je lončen in poleze na obrazu so izredno čiste. »Božji kralj« ima na glavi turban, izpod čela in pa s temena pa mu štrle dolgi šopi las.

Ogromna ameriška flota. Pomorski državni tajnik je izjavil, da zadostuje sedanja flota na vsak način, ako bi hotela Amerika pristopiti k zvezi narodov, vendar bi pa morala dograditi tekom 3 let še 3 bojne ladje, 30 križark, 1 vojno križarko, 8 topovskih čolnov, 18 rušilcev, ravnateljico podmornikov in 11 pomožnih križark. 125 enot se je izgotovilo v zadnjih 12 mesecih, v delu pa je še 11 bojnih ladij, 6 vojnih križark in 121 pomožnih ladij.

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Fran Voglar.

Mala oznanila.

Nekaj hišnega orodja — nizko cenjeno — se proda v nedeljo 19. t. m. pri gosn. Zelenka v gradu (vhod iz Grajske ulice, I. nadstropje) od 9. do 11. ure dop. 905

Proda se: 1 obleka iz čipk, 1 bluza, 2 modni obleki za deklice, 3 plašči, 1 črn ženski kostum, 2 svilnata klobuka, 1 krilo iz lodna, 1 par rjavih visokih ženskih čevljev št. 38, 1 par črnih visokih ženskih čevljev št. 37, stare silke, 2 peresni booi. Ogleda se lahko vsaki dan od 13. do 16. ure v Barvski ulici št. 4. 903

Polovalnega urednika, trgovsko izobraženega, za Maribor in malo v okolico, se išče. Ponudbe na anonimni zavod »Vedež«, Maribor, Slovenska ulica 6. 897 2-2

Krasna kompletna kožnovenina, primerna za božično darilo, na prodaj. Na ogled iz prilaznosti pri g. Rožek, modistinja, Veitrijska ulica 11. 901

Spreten

knjigovez

se takoj sprejme v

Mariborski tiskarni d. d.
Jurčičeva ulica.

P. n. občinstvu naznanjam, da sem otvoril na Aleksandrovi cesti 30

brivnico

ter se slavnemu občinstvu najlopleje priporočam.

Jernej Pirc
koroški begunec.

773

†
Naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naša predraga ljubljena hčerka ozir. sestra

Eleonora Strausgil

danes po kratki mučni bolezni v 23. letu svoje starosti, previdena s svetolajstvi sv. vere mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb se vrši v soboto, dne 18. decembra ob 16. uri iz mrtvašnice mestnega pokopališča v Pobrežju, kjer se pofoži v rodbinski grob.

Sv. maša zaždušnica se bo darovala v ponedeljek, dne 20. decembra v 7. uri v stolni cerkvi. Maribor-Bovec, 17. decembra 1920.

Anton Strausgil, oče
Lidije, Palmira, sestri. Otokar, brat. Maks Smerdu, zaročenec. 905

STANJKO JOSIP

kolarski mojster 784 5-3

Jugoslovanski trg št. 3

„Adrija“

carinsko špedicijsko poduzeče
Pivljaković i drug

dosedaj v Cafovi ulici št. 2 je preselilo svojo pisarno v 904 3-1

Aleksandrovo cesto 25, I. ndstr.
(Hotel „Stadt Wien“).

Maribor, dne 16. decembra 1920.

MARIBORSKA TISKARNA D.O.O.

Centrala: Jurčičeva ul. 4. Podružnica: Strossmajerjeva ul. 5.

Izuršuje vsa v tiskarsko, litografsko in kamnotiskarsko stroko spadajoča dela, kakor: knjige, brošure, cenike, računске zaključke, letake, lepake, vabila, račune, razpredelnice, pisma in pisemske zavitke, osmrtnice, posetke, račune ter vse tiskovine za občinske in druge urade. Naročila se točno izurše ter se zaračunajo najceneje.

Centrala:
Telefon
št. 24.

Podružnica:
Telefon
št. 3/VI.

Tiskarna je opremljena z najmodernejšimi in najnovejšimi stroji in črkami.